Richard Serra i ciutadania. Bellesa o lletjor?

written by Garazi Álvarez | 30 de March de 2024

En l'antiguitat, ni la pintura ni l'escultura o l'arquitectura eren considerades art. La paraula artista no s'usaria per a definir als qui pintaven quadres fins al Renaixement, quan el mecenatge comença a donar estatus a les obres. És en el segle XIX quan el mercat comença a atribuir un estatus quasi diví a pintors i escultors. Este "vel de deïtat" atorgava a estos artistes protecció davant qualsevol crítica fins i tot si en les seues vides personals estaven anant en contra dels drets humans o menyspreant a la ciutadania. En els últims anys, per sort, la situació està canviant i les persones s'estan posicionant enfront d'estos fets.

L'obra de l'escultor Richard Serra va desencadenar una sèrie de debats i protestes tant a Nova York com a Barcelona, revelant tensions entre l'art contemporani i les percepcions ciutadanes. A Nova York, l'oposició ciutadana va aconseguir véncer en aconseguir la retirada del mur de Serra, però a Barcelona el seu mur roman en peus. Este mur es va situar en un parc del barri de la Verneda, generant problemes per als seus residents, especialment per als xiquets i les xiquetes i les seues famílies.

La postura polèmica de Serra cap a la ciutadania va ser evident en declaracions com "L'art no és plaent. No és

democràtic. L'art no és per al poble". Este posicionament és antidemocràtic, molt contrari al diàleg així com a la participació de la ciutadania en l'art. Algunes administracions van justificar la seua decisió argumentant que la classe obrera no aprecia l'art; no obstant això, els residents van respondre amb enginy, suggerint que el mur hauria de situar-se en àrees de classe alta si eixa fora la preocupació. Va haver-hi altres intents de persuasió per part de les autoritats, com ressaltar el valor monetari de l'art de Serra o la suposada experiència en fàbriques de l'artista.

Estos arguments van ser rebatuts per les persones del barri, els qui van afirmar que valoren l'art per la seua bellesa i no per criteris de mercat, i que la seua experiència laboral els atorga un enteniment més profund del paisatge industrial que el que va fer Serra. Enmig d'este debat, sorgix una crítica cap a uns certs artistes que intenten imposar l'art com una cosa únicament pròpia de l'artista, perquè no ho és, sinó que sorgix de les creacions socials més profundes. Mostra d'això és la nomenada millor biblioteca del món, situada en este mateix barri, que va sorgir del somni de les i els participants de l'escola de persones adultes.

El somni inicial de les persones d'esta escola era tindre una biblioteca. A l'inici va estar en la tercera planta de l'escola de persones adultes i, després, en un nou edifici independent dissenyat al costat de la ciutadania, el qual ressalta la bellesa arquitectònica que pot sorgir quan s'incorporen les idees artístiques i les perspectives "*bottom-up*". La inauguració de la Biblioteca Gabriel García Márquez ha generat un impacte positiu i s'allunya de qualsevol forma de capitalisme depredador que exclou la llibertat i la bellesa en les creacions humanes. Este assoliment va ser possible gràcies al diàleg igualitari,

així com la col·laboració d’experts de diverses àrees del coneixement. Així és l’art social que tant agrada i desitja la ciutadania, el que es basa en la teoria de la Societat Dialògica.

[Imatge: Repositori Obert de Coneixement de l’Ajuntament de Barcelona: Inauguració de la Plaça de la Palmera de Sant Martí]